

Deo de trei ori in septemana: Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a, candu o cota intraga, candu numai diumetate, adeca dupa momentul impregurarii.

Pretulu de prenumeratiune:

<i>pentru Austria:</i>	
pe anu intregu	8 fl. v. a.
" diumetate de anu	4 " " "
" patrariu	2 " " "
<i>pentru Romani'a si strainetate:</i>	
pe anu intregu	16 fl. v. a.
" diumetate de anu	8 " " "
" patrariu	4 " " "

ALBINA.

Prenumeratiunile se facu la toti dd. corespundinti a-i nostri, si d'adrepulu la Redactiune: **Josefstadt, Langegasse Nr. 43**, unde suntu a se adresa si corespundintiele, ce privesc Redactiunea, administratiunea sau speditura cate vor fi nefrancate, nu se vor primi, era cele anonime nu se vor publica.

Pentru anuntie si alte comunicatiuni de interesu privat — se raspunde cate 7 or. de linie repetirile se facu cu pretiu scadutu. Pretiulu timbrului cate 30cr. pentru una data, se antecipa.

Viena 24 opt./5 nov. 1867.

Scirile din Itali'a pre di ce merge sunt mai triste pentru libertatea si unitatea italiana. Dupa intrarea trupelor francesci in Rom'a, primira a supra-le paz'a orasiului, era trupele papale se adunara tote si plecara cu putere mare in contra voluntarilor condusi de Garibaldi.

Intre Monte-Rotondo si Tivoli ostirea papala in numeru de 12,000 de barbati intimpinara dominec'a trecuta pre garibaldiani a caror'a putere era cam de 3000 de insi. Lupt'a fu forte sangerosa, perderile extraordinarie mari de ambele parti. Puterea precumpenitoria papala trebu' se invinga, voluntarii se retrasera, inse numai dupa mari perderi, dupa multe esemple de eroismu. Numai numerulu ranitoru in liniile voluntare se dice a fi de 500 de insi. De aci putemu conchide catu a fostu lupt'a de inversiunata.

Luni noptea, Garibaldi trecu prin Florenti'a catra Caprera. Vendiendu arma'ta papala si cea francesca, betranulu erou a cunoscutu ca versarile de sange nu potu aduce veri unu folosu, deci s'a retrasu, dupa ce mai antaiu s'a ingrigitu de ranitii armatei sale.

Nu destulu atat'a, Napoleone nu ierta orasieloru de pe teritoriulu papale se dechiare prin plebiscitu anesarea la Itali'a. Asemene plebiscitu l'ar privi de casu de batalia cu Itali'a, daca acest'a ar primi votulu.

Asie vedemu pre Napoleone lovindu principiulu de neinterventiune, de votu universale, de natiunalitate. Aceste principie caror'a detoresce politic'a si glori'a sa, le respinge la betranetiele sale. Asie se inmultiescu petele negre pe orisonulu gloriei Imperiului. Unele punte negre esistu, a recunoscutu Mai. Sa. Si candu va mai cuvent'a odata despre aceste punte, multe va se insire.

Itali'a a privitu cu inima doioasa, preceperea nu i-a permis se risice eluptatele de pana acum.

Astfelu absolutismulu papalu prin de putere noua, nu numai spre superea Italiai, ci a tuturor liberalilor de veri unde, cari toti urescu absolutismulu.

Si noi urimu absolutismulu, fie de la guvernulu, fie de la o majoritate dietala cas' la noi, fi aristocratico-oligarchicu, fie teocraticu cas' in Rom'a.

Conspiratiune contra natiunalitateromane.

Opiniunea publica a romaniloru din coce si din colo de Carpati nu si-a manifestatu inca neci-odata displacerea sa cu atat'a unanimitate cas' cu ocaziunea telegramului saluatoriu ce Andrassy la intrarea in ministeriulu unguiloru lu primi de la ministrulu-presiedinte de atunci alu Romaniei.

Noi credeamu atunci ca acelu ministru de la Bucuresci ori este lovit cu leuc'a in judecarea intereseloru tierii sale, ori in generalu pentru tote cestiuile posiede o nautca politica nu cotidiana. Aste doue calitati le credeamu si nemica mai multu, pentru ca nu eramu inca indreptatiti la presupunerea ca o inima romanesc'a ar fi capace se imparta conatiunaliloru lovituri asiè de grele.

Si fiindu ca nu presupuneamu mai multu, de aceea ne multiamiramu dupa lectiunile ce Cogalnicianu in camera le dede acelu ministru. Scandalirea sentimenteloru nostre imcetase.

Acum inse trebe se constatamu cu durere ca n'a fostu nautca, ci reutatea a lucratu. De atunci opulu se continua si acum existe in Romani'a o clica carea pune devisa organeloru sale „Ddiu si poportulu“, era in fapte ea nu se teme de Ddiu si n'are neci o mila de suspinele poporului.

Acesta clica alerga neincetatu a bate pre la usiele poteriloru vecine cersindu ajutoriu a derima in Romani'a cele mai frumoase si mai salutare fapte indeplinite de vointi'a, de preservanti'a si de maturitatea politica a natiunei romane.

Nu are clic'a nemica santu, neci di-

nasti'a romana, neci uniunea tieriloru su-

rori, neci fericirea natiunalitateromane. Ea cunosce numai interese personale, a-cestea le veneza pretotindenea, acestor'a sacrifica veri ce interese sante, fora a se sfi se lege astadi relatiuni cu reactiunarii, precum nu s'a sfitu nainte cu patru ani a lega cu emigrantii revolutiunari.

Avemu informatiuni de la Paris, dintr'unu locu si de la o persona ce respesca veri ce indoiela despre adeveru. Aceste informatiuni ni spunu cumca unu boiariu din numit'a clica, voindu a cersi la Austri'a, dar temendu-se a veni la Vien'a pentru ca aici multi lu potu observ'a, era de alta parte nu cumva se intimpine in veri o anticamera pre unu rivalu alu seu, si-a facutu planulu altmitre acomodandu-lu caletoriei ministriloru Beust si Andrassy la Paris. Ca inse neci in Romani'a se nu observe cineva ca dsa pléca la Paris deodata cu ospetii austriaci, pentru a masc'a catu de bine tendinti'a sa, plec'a cam cu o luna mai nainte si accept'a acolo sosirea lui Andrassy, prin a caruia amicetia sper'a a se face cunoscutu lui Beust etc. Candu sosi Andrassy, boiariulu puse telegrafulu in miscare ca se chiamo pre unu consotiu alu seu ce remasese a casa, si care apoi sosi curundu. Acesti omeni de clica (numele i le retaceamu inca in speranti'a ca se vor retrage rusinati) ca se faca plausibila unguiloru impartirea si imbucatierea statului romanu, propaga neincetatu cumca unguirii nu potu fi in deplina securitate stapeni pre romanii din Ungari'a si din Transilvani'a, pana ce preste Carpati existe unu statu marisioru romanescu. Ergo: acestu statu trebesce impartitu si datu in stapenirea boiariiloru din clica. — Cu alte cuvinte, acesti boiari, scroful'a aristocratiei din Romani'a, vor se vinda pre romanii de preste Carpati cu pretiulu romaniloru din coce de Carpati. Astfelu separatistii, unionistii personali si federalistii din Romani'a, inimicii tierii lor, sunt totodata si inimicii romaniloru din coce de Carpati.

Ciocoiiu e ciocoiiu, si din coce si din colo. Ei vreu se sfasie natiuni, se imparechieze doue state ce tindu a tra' in pace langa olalta.

Aceste le propaga ei acum'a intru interesulu Austriei, era la 1863 spunea totu acest'a emigratiunei ungueresci (candu se adunaseru armele de la Bacau) ca ar fi interesulu emigratiunei, careia promitea Transilvani'a. Atunci liberalii din Romani'a i-a spelatu bine pe acei boiari reactiunari, aretandu-le ca nu i a impoteritu nimene a vorbi in numele romaniloru din Transilvani'a, si ca romanii Trni precum n'au facutu neci odata parte din emigratiunea ungueresca, tocm'a asiè nu vor face neci odata parte din conspiratiunea contra Austriei, pentru a careia unitate si-au versatu sangele la 1848.

Astadi emigrantii unguiri numera multi membri din parti'a lor la frenele guvernarii din Ungari'a, deci cum li va merge boiariiloru reactiunari din Romani'a?

Respunsulu lu potemu sci insi-ne. Austri'a nu merge cu acei boiari, dovéda noulu tratatu postale in care si-are de cugetu a face concessiuni Romaniei. Dar Austri'a-neci nu pote merge cu reactiunarii din Romani'a, caci dupa batai'a ce am mancatu noi austriacii la Solferino si la Königgrätz, ni trebesce recreatiune, si nu potemu fi noi cari se atitiamu foculu in orientu, nu ni permitu acest'a neci finantiele, neci sistem'a dualistica carea bolesce inca in Croati'a si Boemi'a, in catu daca atentiunea maestrului n'ar fi purure la ea ci s'ar duce in orientu, cine scie ce caote de sistema centralistico-dualistico-autonomistico-federalistico-natiunala ni s'ar desvolt'a in lantru.

Austri'a devine, trebe se devina totu mai multu la convingerea ca o politica buna interna se intemeieza pre libertate, si o politica buna externa pe relatiuni amicabile mai vertosu cu statele invecinate.

Austri'a trebe se se convinga ca daca Romani'a e bulevardulu apusului in

FOISIÓRA.

O privire fugitiva preste literatur'a romana, si lips'a unei istorie critice a literaturai romane.

(Discursu rostitu' de Iustinu Popfiu profes. archigimn. si vice-rectoru semin. in Oradea-mare la adunarea generala a Asociatiunii transilvane, tenuta la Clusiu in 14/26 — 16/28 aug. a. c.

(Urmare.)

VI.

Sincai, Clein, Maioru, Cichindealu, Lazaru, Vocarescu, si contimpurani lor, cari au asudatu pe o cale cu densii, au pusu dara fundamentulu la literatur'a si cultur'a natiunale moderna. Pe umerii lor ne-amu suitu acolo, unde astadi ne privescu cu respectu poporale Europei. Ci Dloru:

„Ils ne sont plus, laissons en paix leur cendre, ils sont tous morts pour vous défendre!“

Asia canta poetulu francu, si cu elu asiè aspinu si eu pe mormintele acestoru bravi: Ah! ei nu mai sunt astadi, se lasamu in pace

cenusi'a lor; ei au moritu cu totii ca martirii esistintiei nostre. —

Dar era ore cu potintia, ca nescu esemple ca acestea se nu provoce rezultatele cele mai imbelsugate?! „Sanquis martyrum semen christianorum!“ eschiaia Tertulianu. Si cenusi'a acestoru martii, cari au moritu ca totu atatia martiri ai causei natiunale, potea ore se nu se prefaca in sementi'a cea mai fructuitoria, din care se resara florile cele mai frumoase ale literaturai nostre?!

Apunendu ei, s'au ivitu altii, cari reapuandandu stendariulu cadutu din manile lor, l'au portatu inainte cu gloria, si l'au condusu la triumfu. Si acum ve pregatiti Dloru! a vedé unu lucru mai maretiu. Arborele literaturai nostre se intinde din ce in ce, ramurile-i se ingrosia, si se redica superbu catra ceru. —

Cu catu spiretulu vietiei natiunale, reinviatu si la noi cu capetulu secului trecut, prinse radecine mai potrice; cu atat'a si literatur'a nostra luà dimensiuni mai imbucuratorie. Ea, care in periodulu trecut era inca obieptulu grigiloru numai a unoru invetiati, deveni acum caus'a natiunei intregu. — Advisiuniile pretioase, ce le castigara pe terenulu politicu — natiunale atatu romanii de peste Carpati sub unii

domni pamenteni, catu si cei din coce de Carpati sub presiunea noiloru idee europene, nu poteau se nu eserceze influinti'a cea mai favorabile si asupra desvoltarii sciintieloru in limba natiunale. — Unu semnu alu epoei noue, ce se deschidea pentru literatur'a romana, fu urdirea, rapede la fire si in florire a presei romane periodice. — Dupa incercarile nerecitate ale lui Racocca la 1817, ale lui Carcalchi la 1822 in Buda, ale lui C. Roseti la 1825 in Lipsca, 1) si ale lui Eliade la 1827 in Moldova, de a incepe o foia romana; la 1828, 2) doue diurnalo romane, aparute mai deodata, „Albin'a rom“ de Asachi, si „Curierulu rom.“ de Eliade, anuciara apropierea erei noue pe orisonulu coloniei romane. — Dupa acestea diuistic'a natiunale propasi cu pasi gigantici in tote provinciile romane. —

Asia afara de „Albin'a rom.“ care tiendu pana la 1850, prefacendu-se atunci in „Gazeta de Moldova“ si afara de „Curierulu

1) Asia „Foi'a pentru minte“ din 1851. Era „Dacia literaria“ din 1840 dice, ca acest'a incercare s'au fautu mai tardiu, la 1828. Aut. —

2) Asia serie erasi „Foi'a“ din 1851. Pe candu „Dacia literaria“ din 1840 pune tempulu aparerei acestoru foie pe anulu 1829. Aut. —

rom,“ care inceta la 1848, adeca dupa vietia de 20 de ani, vedemu aparendu dupa olalta in Romani'a: Muzeulu, Gazeta teatrului, Curiosulu, Romani'a (de siese ori pe septemana) Curierulu de ambele seese, care luà o mare autoritate in lumea literaria, Magazinulu istoricu, care reversa multa lumina peste istori'a romana politica, basericéca si literaria etc. in Moldova: Alauta romana, Foi'a satésc'a, Ozircs, Icon'a lumii, Dacia literaria, Progresulu, Archiv'a romana etc. in Transilvani'a: Foi'a Dominecei, Gazeta, cu soci'a sa Foi'a pentru minte, care tempu indelungatu, pe candu peste Carpati terorismulu protectoratului nadusiaverce aspiratiune mai liberale, era unica secla politica si literaria a tuturor romaniloru, si numele fundatoriului si redactoriului ei, numele lui Baritu veneratu pe tiermuri Milcovului, ca la Ternova si Tis'a; Organulu humanarii de Cipariu, un'a din cele mai insemnate foi literarie, ce au esistatu candva la romani. — Dintre cari de si unele abiè cunoscute dupa nume, au apusu dupa o scurta vietia parte din lips'a prenumerantiloru, parte suprimate de boiarii fanarioti de la putere, ca Curiosulu, ca Progresulu etc. totusi pe la 1848 a-

contra puterii nordice, este inse nainte de tote bulevardulu Austriei, pentru a caruia intarire deci are ea mare interesu.

Napoleone I a creatu doue regate catra Austria si doue catra Prusia (Bav. Virt. Sass. si Hanovera) ca se fie scutitu din partea acestoru poteri. Noi cari n'avemu beliduci ca Napoleone, trebuie se stimamu cu atat'a mai multu statulu creatu catra Rusia.

Astfelu reactiunii din Romania nu vor poté indupleca pe Austria. Era romanii ii cunosc prè bine, nu vor ascultá de ei, ci li vor opune despretiulu de pana acum. Incerarile lor reutatiose nu vor reesi nici la Austria nici la Romania, suntemu deplinu lenisciti, si incheiandu ni facemu o detorintia crestinésca adresandu-ne aceluor boiari ca de óra-ce ei nu cunoscú sant'a drepturilor si dorintielor veri unei natii, veri unui poporu, celu putienu, cunoscendu interese personale, se aiba mila de numele, de famili'a lor, de copiii lor, se nu-i espuna despretiului si osendei perpetue a natii romane.

In cans'a Asociatiunii nationale din Aradu.

(b) Fiindu invederata necesitatea d'a incasa multe restante de la membri lasi si nepasatori ai asociatiunii nostre nationale din Aradu, pentru ca acésta intreprindere (pururea odiós, dar in celu mai mare gradu grea si neplacuta candu are se se facea pentru o persóna morale si unu scopu filantropicu) se aiba rezultatulu atientitu, dar se si fie in tota privint'a scusata si legitimata naintea forului opiniunii publice si totu o data scutita de veri ce compromisiune séu alte urmari daunóse pentru asociatiune, asiè credu, ca ea nu póte fi destulu de bine combinata si pusa in lucrare, si adunarea generale de mai de unadi a avutu totu cuventulu a nu lasa se tréca acésta costuie necernuta si nedesbatuta in resortulu Directoratulu.

Mai nainte de tote avemu se tianomu in vedere — adevèrulu, fapt'a ca cei mai multi, dóra *nóa din diece parti* de membri in restante — nu sunt deobligati asociatiunii nostre de a dreptulu, prin declaratiune séu actu formale, subscrisu de mana propria séu intaritu in presint'a a doi marturi, ci — primiti parte in Directoratu, parte in adunarile generali pe temeulu propunerei si recomandatiunii de catra care-va membru; de altmintrelea nice oinoscuti mai de aprópe, nice informati de a dreptulu despre calitatea lor de membri, despre detorint'a si obligamentulu, nici cea mai mica adevèrinta formale si positiva despre atare informare a aceluor-a-si membri.

Prin urmare, celu d'antai pasu si mesura a Directoratulu ar avé se fie, dupa opiniunea mea, a procurá — a) aduocera in evidintia a taturoru membrilor in restante, — b) impartirea lor in liste desolinite de dupa colecture,

— c) tramiterca fia-carei liste catra colectantele concerninte cu o instructiune detaiata despre pasirea, ce va fi a se urmá facia cu fie-care membru in restante.

Cuprinsulu instructiunii catra colectanti ar avé se fie: ca zelosulu colectante se se nisúésca a provocá *in persóna*, catu mai curendu pe fie-care membru din list'a ce i se comunica, se descopera fie-care cu modalitate potrivita fratiésca, cumca la dorint'a sa si pe temeulu recomandatiunii din partea cutarua (a nume), a fostu primitu si introdusu de membru alu asociatiunii, pe langa obligamentulu de a platí pe totu anulu — cutare suma, — dar ca din acésta suma pan' acú n'a respunsu *nemic'a*, séu n'a respunsu *cutare parte*; deci — fiindu ca asociatiunea pentru ca se póta esiste si se-si póta implini chiamarea, are lipsa intetitória de tote sumele ce se afla in restante pe la membri, restantele anumitu se aiba bunetatea a-si plini indetorirea si a platí restantele din trecutu si a remané membru asociatiunii si pentru viitoriu.

Acelu restante provocatu, carele va recunósce, cumca s'a facutu membru asociatiunii nostre cu *scirea si invoierea sa*, dar s'ar scusá, ca nu póte mintenu platí, se se induplece a face acésta recunósce printr'unu actu formale, inaintea a doi martori, deobligandu-se a platí sum'a restante pana'n cutare terminu. — Acestu actu ar poté se sune in scurtu asiè: *Adevèrinta*, cumca subscrisulu, ca membru alu asociatiunii nationale din Aradu pentru cultur'a poporulu romanu, din tassele deobligate pentru anii — — — am remasu in restante cu sum'a de fl. v. —, care suma me indetorescu a o respunde pentru cass'a asociatiunii la manele dlui coleptante N. N. pana in — (cutare terminu), supunendu-me altfelu procedurii judecatoresci dupa lege si statute. — Numai cu astfelu de documentu in mana potese proceda, in casu de lipsa, fisculu asociatiunii pana si *la judecata* contra celor'a ce nicedupa acestu formale deobligamentu nu-si vor plini detorint'a, cari casuri inse credu ca vor fi fórte rare.

Acelu restante agraitu, carele va recunósce a se fi facutu membru, dar va pretinde, a fi respunsu sumele deobligate — intregu, séu in parte, — incatu pentru partea recunoscuta inca de restante, ar avé a fi tratatu asemenea dupa instructiunea din puntulu de mai nainte; era in catu pentru partea pretensiva platita, ar avé se fie indusu intr'o lista anume dimpreuna cu afirmatiunea sa, pe langa insemnarea numelui persóni, *care*, si loculu *unde?* si tempulu, *candu?* — pretinde a fi respunsu acea parte din sum'a deobligata. Va trebui apoi se se facea provocare — mai antaiu privata, in scrisu séu si prin care-va membru potrivit, era in casu de lipsa si prin foile publice — catra persóna, ce se pretinde a fi primitu atari bani ai asociatiunii, fora se-i fia inaintatu la casa ei; cu unu cuventu: *va trebui chiarificata acésta afacere*.

Acelu restante agraitu, carele n'ar recunósce a se fi facutu membru asociatiunii nostre cu scirea si invoierea sa, si — nice n'ar vol a fi, séu a fi fostu privitu de atare, prin urmare n'ar recunósce, si nici n'ar vol a luá asupra-si nice o indetorire facia cu casa asociatiunii nó-

stre nationale, ar avé se face acésta declaratiune in scrisu, cu man'a propria, séu inaintea a doi martori, cari in casu de lipsa s'o marturisésca ei in scrisu; apoi pe temeulu acéstei declaratiuni formale, Directiunea ar avé se comuna o lista a nume a acestoru felu de de membri, pre carea presentandu-o celei mai de aproape adunari generale, adunarea ar luá-o in cunoscintia, ar publicá-o si in siedintiele sale, si prin foile publice, cu aelu adansu, ca — persónale cuprinse cu ea *numai din gresiéla* au fostu primite si au figuratu in numerulu membrilor asociatiunii nostre nationale, dar ele dupa adevèru si dreptu nice sunt nice au fostu candu-va membri ai asociatiunii.

Asemenea ar avé se fie tratati si acei membri restante cari agraiti, inaintea marturilor ar refúsá a dá o declaratiune apritata; despre ce marturii vor avé a dá adevèrinta formale de la man'a lor.

Despre aceste urmari colectantii ar avé a informá cu tota franchetia si sinceritatea pe fie-care membru d'asta categoria; pentru ca totu insulu se scie de plinu — *de ce e vorb'a*, si — *ce urmari lasépta*.

Se intielego ca déca ori in ce tempu pan' la publicarea formale a cutariu membru restante de — *stersu din numerulu membrilor*, fie membrilor la acurua recomandare a urmatu primirea aceluia, carele asie-dara si póta de a dreptulu responsabilitatea morale pentru obligamentulu aceluia-si precum si pentru urmarile ne-implinirii acestui obligamentu, — fie macaru si oricare altu membru bunu alu asociatiunii — ar vol se iè asupra-si implinirea detoriei restante la atare membru, depunendu adeca séu de locu sum'a restante, séu dandu tota recerut'a garantia pentru secur'a ei platire pana la unu scurtu terminu, — in astfelu de casu stergerea si publicarea ei nu va avé locu.

Tragerea la respundere *anume séu in facta* a aceluor membri, cari au propusu si recomandat pe atari membri *nemembri*, — eu din parte-mi — din fórte multe cause n'asiu poté-o incuviintá; aci credu ca se ajunga a spune, ca — nice pe acei domni membri *nu-i* avemu formalmente obligati in acésta privintia, si ca asiedera prin o pasire si in contra aceluor-a ni-am complicá si ingreuiá referintiele interne pana la unu gradu ce ar intrece poteriile organismulu nostru si urmarile daunóse ar precumpeni folosulu. —

Prin acésta pasire si modalitate — eu asiè credu, ca déca va fi ca executata cu totu zelulu si tota intielectiunea din partea domnilor agentu séu coleptanti ai asociatiunii, onoratu directoratu de buna séma va fi in stare pan' la viitor'a adunare generale *a aduce in curatu* referintia asociatiunii nostre cu membrii ei in restante, a alege oile din capre si a alungá pe ceste — acolo, unde li e loculu. Astfelu de securu se vor impucina restantele, usurandu-se si simplificandu-se incassarile. Prin acésta scopurile asociatiunii nostre nationale vor fi ajutate si inaintate pe vediute. —

Interesulu asociatiunii nostre e-fora tota indoiéla a avé *catu mai multi membri*, dar membri *adeverati*, membri *reali*, membri cari prin implinirea acurata si regulata a indetoririlor luate asupra-le, se ajute si inainte

nobilele scopuri ale asociatiunii, óra nu — membri numai dupa numeru si nume, cari nu sunt, nu potú fi asociatiunii, de catu o sarcina grea, unu — osu mortu in trupulu ei, o impedecare si incurcare a organismulu ei; cu unu cuventu — unu reu si o stricatiune, de care intru interesulu existintiei si prosperarei asociatiunii avemu detorint'a a ne curatá si mantuf catu mai ingraba.

Atat'a e, ce am avutu a dice despre acésta cauza, in conformitate cu cele ce se manifestara la ocaziunea desbaterei in siedint'a adunarei generale de marti-a trecuta, si eu atat'a-mi incheiu acésta epistola.

Societate academica romana.

Onorabil'a Delegatiune a Societatei academice romane, cu scrisórea sa de datulu Bucuresti 7 oct. 1867 nr. 26 ni trimite a publicá: *Delegatiunea Societatii academice*, conformu decisiunii luate de Societate in siedint'a de la 11/23 si de la 13/25 sept. a. o. publica concursu pentru lucrarea partii analitice de gramatic'a romana si pentru traducerea Conventarielor lui Iuliu Cesare de Bello gallico.

Premiulu Zappa.

Conditiiunile pentru lucrarea partii analitice a gramaticei romane sunt:

Acésta parte se da despartí in doue sectiuni din cari sectiunea 1 va fissa:

a) Numerulu sunetelor articulate din limb'a romana atatu originarie catu si derivate, relatiunea intre aceste doue specie de sunete, causele trecerei din originali in derivate, mai in colo, din derivate in alte derivate, avendu in vedere totu de odata si la fie-care sunetu, nu numai relatiunea lor naturale, dara si ce'a ce se afla si in alte limbe latine analoga cu cea din limb'a romanésca.

b) Numerulu literilor din alfabetulu latinu, cari au se represinte sunetele articulate ale limbei romanesci, atatu cele originari catu si cele derivate, aretandu regulele generali si speciali ale scrierii lor, era in casuri de exceptiune, enumerandu totu ce intra in cadrulu acestoru casuri.

De ace'a lectiunea 1 va constá din doue capete principale: unulu tractandu despre Fonetica si altulu despre ortografia; era sectiunea 2, etimolog'á, cuprindendu flesiunea si derivatiunea vorbelor, va essamina tote partile cuventulu, un'a dupa alt'a intru tote formele lor cate se afla asta-di in tota romanimea, din ambele dialecte principale si cate s'au aflatu in usulu limbei romanesci, comparandu-le cu ale celoru lalte limbe latine; va alege si va fissa formele aele mai corecte, pe basea principiulu etimologicu intro terminii limbei romanesci, si unde va lipsi acestu criteriu, recurendu si la analog'á si chiaru etimolog'á celoru lalte limbe latine; va constatá neregularitate ce au intratu in formele limbei pretotindene, si va explicá caus'a acestoru neregularitati, si déca se va poté inca va si proectá in ce modu ar fi cu putintia a se regulá, celu pucinu in catva fara a se lovi in usulu generale alu limbei romanesci.

Cele lalte se lasa in vederea fie-carei concurente.

veamu inca 15; era pe la 1850 aveamu 31, di troidici si un'a gazete si foi periodice. —

De atunci incoce, daca nu a crescutu diurnalistic'a nostra in numeru, luandu afora unele provincie, ca Ardealulu, si Ungaria, a crescutu inse in autoritatesi insemnotate. Destulu a indrumá aici le foile, cum era *Roman'a literaria de Alesandri*, *Steu'a Dunarii de Cogalnicénu*, *Revis'a Carpatiloru de Simonu*, *Revis'a romana* de Odobescu si consoci etc. séu cum este astadi: Romanulu fundatu la 1855 de C. A. Roseti, care luá mare autoritate asupra opiniunii publice. *Tesaurulu de monuminte de Papiu*, *Ateneulu romanu*, *Archivulu*, *Foia societati de Bucovina* etc. cari potú concurge fora rusine cu organele straine de asemene specialitate. — *Diurnalistic'a* a popularisatu la noi politic'a, sciintiele, si artile, a creatu in parte, si a inmultitu numerulu cetitorilor; dreptu ace'a recunoscintia eterna aceluor barbati, cari au intemeiatu si au condusu la infflorire diurnalistic'a romana!

Acestu periodu nou se cuvine glori'a, de a fi desbracatu limb'a de *ierogribele slavice*, cari inveliu boerésca-i fatia, dupa cum se esprime fericitulu. P. Maioru, si a fi introdusu in literatura literale nostre strabune, cari le

rechiamu si originea si firea limbei nostre romane. — Caci de si se fecora acum si mai nainte unele incercari literarie cu litero latine, precum Gramatic'a lui S. Klein locupletata de Sincai, Acatistierulu de Klein (1801) *Dictionariulu lui Bobu* (1822) *Carte catra Cleru* de nemoritorinlu episcopu Vulcanu (1824), *Dictionariulu de Buda* (1825) etc. — aceste inca nu au potutu lasá dupa sine urme durabile. —

Eliade fu acél'a din colo de Carpati, care incependu temerariulu lucru, de a dá foia sa „*Curierulu de ambe secse*“ de la 1844 cu litero rom., lucrá prim'a ora mai cu sucesu pentru popularisarea acestoru litero la romanii; si cu elu din cóce de Carpati, Cipariu, care prin cartile sale: *Orologiulu* (1835) *Ermeoneotica* *S. Scripture* si *Introducerea* in Testamentulu vechiu si nou (1841—2) si prin foia sa „*Organulu luminarii*“ (1847) edate tote cu litero romane, pregati si ascurá triumfulu lor finale, si invetiá pre romanii la o ortografia natiunale, acomodata geniulu limbei lor. — Cari nobili exemple aflandu resunu viu in piepturile scrietorilor romanii, literile ocupara din di in di totu mai multu terenu in literatura, pana ce in urma pe la 1860—63, in butulu tuturor opusetiunilor aceluor-a, cari in

litere vedu nu sciu ce periclu pentru dogmele credintiei, se generalisara in tota literatur'a, in catu astadi numai ici oolé mai vedi ratecindu cate o *biblia*, séu cate unu *catechisu* cu cirilice. —

Daca epoc'a mai nóua nu ar poté se ni arote alte triumfuri, de catu aceste doue: *crearea diurnalisticiei* si *introducerea literelor* in ortografi'a romana, si aceste ar fi de ajunsu a-i castigá unu locu remarcabile in istori'a literaturii nostre. Dar cate sunt inca produptiunile ei! —

Au aruncati o privire preste literatur'a nostra presinte! Aflá-veti óre vre unu ramu, care se nu aiba reprezentantii sei? Si inoa ce reprezentantii! Ce grupe de gloria! Ce nume respectate!

Éca ici vinu laureatii istorici, unu Balcescu, care móre departe de tier'a sa, „*et dulce moriens reminiscitur Argos*“ unu Baritiu, Florianu, Laurianu, Cogalnicianu, Papiu, Haideu si altii, cari aduna cu sucesu si diligintia neobosita materialulu la marca opera a istoriei romanilor. —

Éca ici in cunun'a filologiloru barbati ca Eliade, Laurianu, Pumnulu, si ca acelu bravu, pre care trebuiú se-lu amintescu mai antai, care singuru a facutu pe terenulu filolo-

logicu atat'a, catu nu potú face adese de catu academie, corporatiuni intregu, ca eruditulu, venerandulu Cipariu! —

Éca colé falang'a politiciloru si a publicistiloru, cari conducua naea natiunii catra limanulu mantuirii. Unu Barnuti, oraclulu din *campulu libertatii*; alu caruia viersu potinte strabatú arteriele natiunii, si o desceptá la vietia, la consciint'a de sine in or'a fatale; unu Baritiu, decanulu presei romane, ilustrulu anteluptatoriu alu drepturiloru nationale de trei decenie in cóce; unu C. A. Roseti, Brateanii, Ant. Panu, eroulu unirii, Gulescu, Tell, Ioanu Ghica si altii, si altii.

Mai colé altii, cari si-culegu merite pe campulu verde alu sciintielor naturalii; altii cari asuda pe piscurile tiepisie ale filosofiei; altii cari scruta prin Minele intunecóse ale archeologiei; altii, cari latiescu principiile sacre de dreptu si dreptate; altii, cari farmeca prin poterea oratoriei; altii, cari aducu sacrificie Taliei, si asiá mai departe. —

Dar auditi acele sunete melodióse! Cum te incaldiescu, cum te incanta, si ti-rapecu sufletulu prin regiuni necunoscute, susu catra ceriu!

„De n'a peritu romanulu, candu ordele barbare Veniau ca si loouste in agrii semenatii;

Marimea opului are se fia de la 15 cöle tiparite in 8 mare cu littere garmont, in sus.

Terminulu concursului, pana candu manuscritele au se vina in cancelari'a Delegatiunii Societatii academie, este 15 iuliu 1868 cal. v. — Cele venite mai tardü nu se vor luä in consideratiune.

Manuscriptele se ceru se fia scrise curatu, legibile si cu mana straina, éra nu a autarelui, formatu 4° séu folio si paginat.

In fruntea manuscripului va fi scrisa o devisa (motto) in veri care limba si totu cu mana straina.

Pe langa manuscriptu se va alaturä si o scrisöre inchisa in plicu si sigilata, fara iniatile autarelui si adresata catra Societatea academia, portandu pe adresa din afara si devis'a manuscripului scrisa éra si de mana straina. In intru scrisörei, autorele se va numä pre sine.

Manuscriptele se voru censurä si judecä prin sectiunea filologica, care va propune Societatii academie in siedintia plenaria premiarea aceluia din operatele venite, care va meritä premiulu destinatu pentru acësta lucrare, si care este de 300 galbeni.

Manuscriptele nepremiate se vor pasträ in arhivele Societatii pana ce se vor reclamá de autorii loru, ale caror'a numeni remanu necunoscute, fiindu cä plicurile ce le vor cuprinde, nu se vor deschide.

Premiulu Alessandru Ioanne I.

Traducerea Commentarielor lui Iuliu Cesare de bello gallico se va premiä din fondulu Alessandru Ioanne I. cu 150 galbeni. Conditiiunile acestei lucrari sunt:

Traducerea se va face intr'o limba romana curata si eleganta, cautandu-se a se reproduce si in traducere calitalile originalului.

Se lasa in vederea autarelui a aretä intr'o prefatiune calitalile autarelui in comparatiune cu alti istorici latini, cum si a dá in note critice a diferiteloru lectiuni asupra locurilor obscure ale testului.

Terminulu concursului, pana candu manuscritele au se vina in cancelari'a Societatii academie, este 15/27 Iuliu 1868. Cele venite mai tardü nu se vor luä in consideratiune.

Manuscriptele se ceru se fia scrise curatu, legibile si cu mana straina, éra nu cu a autarelui, formatu 4. séu folio si paginat.

In fruntea manuscripului se fia scrisa o devisa (motto) in veri-ce limba si totu de mana straina.

Pe langa manuscriptu se va alaturä si o scrisöre inchisa in plicu si sigilata, fara iniatile autarelui si adresata catra Societatea academia, purtandu pe adresa din afara si devis'a manuscripului scrisa éra si de mana straina. In intru scrisörei autorele se va numä pe sine. Manuscriptele se vor censurä si judicä prin sectiunea filologica, care va propune Societatii academie in siedintia plenaria premiarea aceluia dintre operatele venite, care va meritä premiulu destinatu pentru acësta lucrare.

Manuscriptele nepremiate se vor paströ in arhivele Societatii pana ce se vor reclamá de autorii loru, ale caroru numeni remanu ne-

cunoscute, fiindu cä plicurile ce le vor cuprinde nu se vor deschide.

Presiedinte: I. Heliade R. m. p. Secretariu: A. Treb. Laurianu m. p.

Pareri diaristice despre Romania.

Pre candu in tiéra domnesce linisea in care se pregatesou pentru sesiunea ce are se vina, va fi de interesu a cunöcce parerile foiloru din strainetate. Incepemu reproducendu din „Le Memorial diplomatique” urmatöriele: „Epistölele nöstre din Bucuresci ni vorbescu pre lungu despre preocupatiunile politice ce le-a provocatu in Romania nou'a conchiama-re a parlamentului. Greutatele interne cu cari guvernulu se afla in lupta de catva timp, pare cä au reinimatu sperantiele partitei, altcum putionu numerosa, carea sub influentie fellurite, a remasu plecata suvenirei dlui Cusa. Toti cei ce au petrecutu cu ceva atentiune afacurile romane vor crede anevoia cä ministeriulu ar poté intimpinä greutatele adeverate din asta parte; caderea lui Cusa a fostu, intr'unu modu óresi-care, fapt'a tierii, astfelu catu revolutiunea care l'a alungatu, s'a indeplinitu fora de sila si casi de sine in sa-si. Deci fantöm'a acestei restauratiuni imposibili cum s'ar opune cu seriositate stabilirei unui regimu statoricu, regulatu, si care, nu mai putienu de catu in diu'a prima, remane espresiunea sincera a graiului tierii. Corespundintii nostri staruescu de altminte a ne face se precepemu bine cumea judecata loru a supra poteriloru acestei partite nu mai suferu indoicä, din momentulu in care se cunöccu originile poteriloru, si indemnurile de cari asculta. De o parte, in adeveru, e lesne a cunöcce cä unele poteri straine au óresi-care interesu a sterni pedece in calea desvoltarii institutiuniloru romane si a intretienei acolo simbulare discordiei. De alta parte, functionarii cari au fostu favoriti regimulu cadutu si pe cari revolutiunea din 1866 i-a desbracatu de oficiele loru, nu aréta ceva scrupule intru a secundä planuriloru poteriloru atinse. Dar acesti ómeni, ce influentia potu ei pretinde astadi a supra unei tieri, carea i cunöcce si-i judeca de pre faptele loru? Mergemu si mai departe: principiile Cusa nu nutresce personalminte ceva ilusiuni placute pentru partit'a sa, si elu va trebui se fie primulu a recunöcce cumea intr'acëst'a are nisce esperiintie ce nu se mai imbunescu.”

„L'Opinion Nationale” vorbindu despre deschiderea parlamentulu romanu ce se va intemplä in 25 opt. st. v. aduce lungu artichu din care estragemu: „De vom crede unoru foi cari apriatu se inspira din isvöca suspitiöse, sesiunea va avé o fatia posomorita pentru Domnulu Carolu si pentru ministeriulu liberalu care astadi e la putere. Armat'a ar fi nemultiamita, boiarü s'ar aliä contra guvernulu. Aceste faime ce pentru interese personale le propaga in strainetate turm'a de pretendinti si de ambitiosii cari sunt ran'a Romaniei, n'ar meritä atentiune daca nu cumva „Times” primindu-le cu o credulitate suprindiatöric nu li-ar fi datu óresi-care importantia. Se dice cä principele Carolu n'are radiemu in tiéra de catu pre gard'a nationala. Fiindu departe, nu potemu judecä

despre armata, dar pöntu venitoriulu libertatei in Roman'a noi preferimu a vedé pre Domnitoriulu basandu-se pre natiune, adcea pre gard'a nationala. Pentru boiarü vom spune: toti romanü se potu reunü in numeru catu li place de mare fora a cere permisiunea prefectulu séu a primariulu, potu tipari diurnale chiar si injurii si calumni contraguvernulu, nimone nu-i impedece. Deci intre asemenea libertati, pentru ce partit'a reactionaria boieresca n'a potutu isbutü la alegeri, se arete poterca sa si influentia sa? Pentru cä acësta potere nu existe; pentru cä acësta influentia e nula. Guvernulu e tare, si noi avemu sperantia firma cä neci intrigele rusesci, neci cele ale ambitiosiloru din lantru nu vor poté instraina de catra elu pe Franci'a. Spre scopulu acest'a s'au esplotatutöte pretestele: originea prusesca a Domnitoriulu, influentia ce d. Brateanu si amicii sei si-au castigatu in consiliu, agitatiunea de curundu cu ovreii. Töte aceste motive rele n'au neci o potere. Domnitoriulu nu mai e prusiau, elu e romanu, si politic'a sa, carea este ceca a partitei liberale, merita pururea protectiunea si simpatia Franciei.”

— „Le Siècle” intr'o corespundintia din Bucuresci descrie pre lungulu essercitiele militari petrecute de curundu, vivatele entusiastice ce le-a primitu Domnitoriulu, apoi impartirea stindardelorü pentru gard'a nationala, discursulu Domnitoriulu cu asta ocasiune precum lu cunöccemu dejä. Din töte acestea demustre cä si la garda, si la armata, si in tiéra, aderintia catra radecine in man'a faimelorü ce ambitiosii reactionari le respandescu in strainetate.

— „Presse” cea niemtiésca, se supera cä guvernulu austriacu va incheiä cu Roman'a unu tratatu postale in care va face cesteia concesioni mari, si va incetä si jurisdictiunea consulateloru austriace. Noi credemu cä acësta föia care soie fi pururea cu d. Beust, nu va fi contra lui neci in asta cestiune, ci se va dedä a se mai desbracä de sentimintele de pana acum fatia cu Roman'a.

De la diet'a Ungariei.

Pesta in 2 noem.

Siedint'a de astadi a casei reprezentantiloru.

Presiedinte: C. Szentiványi, notariu. M. Dimitrieviciu.

Deschidendu-se siedintia se procede numai de catu a continuä dosbaterea supra respunsulu la interpeliatiuni si supra propuneriloru facute de deputatii Tisza si Almássy. In causele acestea cuventara 8 oratori dintre cari celu d'antaiu fu

St. Kudlik: elu aréta respunsulu datu de ministeriulu de interne deplinu multiamitör'u, de óra-ce legile din 1848 au lasatu neschimbatu cerculu de activitate alu cottelorü numai in josu éra nu in susu, adeca fatia cu regimulu.

M. Iokai dice cä daca cotatea Agri'a a comisu crima contra Maiestatii, prin presa, atunci mai antaiu regimulu este vinovatu, fiindu cä presa este sub supraveghierea lui, si nu trebuiä se lasa a esü la lumina, articululu numitu.

Beszo declara cä procedur'a regimulu este corecta si pe urma critica pe Kossuth si pe stang'a.

L. Rada se incéca a aretä pe basea legiloru din 1848 cä cottulu Jveves si cetatea Agria au fostu indreptatite la faptele loru, si prin urmare condamna procedur'a regimulu si springescu propunerea lui Tisza. Kurecz este pe tea regimulu.

M. Perczel face propunere ca cas'a se tréca peste respunsulu interpelatiunale la ordinea dilei. Municipiele — dice Perczel — sunt institutiuni totu asiä de vechi casü constitutiunea si s'au prefacutu in sango, in natiune etc. Acësta cuventare fu intrerupta förte adese ori de a-plause ensusiaste din töte partile cascii. Mai cuventara in meritulu acestei cestiuni inca Trefort si Bonis, si la urma se incheiä siedintia, remanendu ca in siedintia de luni se se mai continue desbaterea.

Pesta 4 noemv.

In siedintia de astadi a casei, reprezentantiloru s'a continuatu desbaterea intrerupta in siedintia de ieri.

Pulszky apera regimulu. Ghiczy respunde afirmativu la intrebarea lui Perczel: „Daca stang'a ar fi otarita a formä unu ministeriu?” Mai departe combate Ghiczy parerea lui Perczel, cumea decaderu ministeriulu ar produce revoltare. Pentru comitate cere nu numai unu cercu administrativu de activitate ci si unulu politicu. Cuventara inca Somssich, Csernatony, Zsarnai si Csiky.

Langa Temisiöra 19/31 opt. 1837.

Dle Redactoru! Grabescu a Vi reportä pre scurtu despre adunarea generala tienuta adi in Temesiöra in caus'a Alumneulu nöstru nationalu. Scopulu reportulu acestuia e, ca si pana candu vor ajuunge a se poté publicä protöölele si actele referitöric, on. publicu se nu fie cu totulu ne-informatu despre facia lucrulu.

Adunandu-se deci adi demanëtia la 10 öre la cas'a rssimulu protopopu M. Dreghiciu unu numeru förte frumusu de inteligentia nationala din cleru, functionari publici, advocati, maestri, invetiatori si chiar si plugari, adunarea s'a constituitu numai de catu, eschiamandu de presiedinte pentru asta data pre Magn. Sa d. Vic. Babesiu, care ocupandu scaunulu presidialu intre strigari entusiastice de — „se traiésca!” — cu pucine cuvinte de multiamire deschise adunarea, si fora multe forme se ascultä reportulu comitetulu interimalu, se denumü o comisiune de trei membri pentru revisiunea socotelorü si apoi se trecü la obieptulu principale alü ordinii dilei, adeca la rescriptulu ministeriulu instructiunei publice, care cuprinde dorintiele si postulatele regimulu ungurescu in privintia statutelorü acestei pré frumöse intreprinderi.

Trei öre si mai bine a tienutu propunerea si desbaterea acestui intimatu, despre care cu dupa cele audite in adunare, fiindu cä testulu nu l'am a mana si fiindu cä la tempulu seu si asié se va publicä cu de ame-

Tsiandu fora de mila, rapindu fora crutiare, Lipsiadu pre ffi de tata, si pre sorori de frati; Acum candu braciuti ageri in lume-i cunoscutu, Tu bravule romane! mai credi, cä esti pierdutu?! (A. Muresianu.)
«Gintea 'n care nasce-ore cine, Pre ace'a va iubü; Ecü romanu, voui si cu tine, Cä-su romanu si 'n veci voui fi!» (Boliacu.)
«Multu e dulce si frumösa Limb'a, ce vorbitu, Alta limba-armonioäsa, Ca ea nu gasimu; Romanasiulu o iabesce, Ca sufletulu seu; Abü vorbiti, scrieti romanesce, Pentru Domnedieu.» (Sionu.)
«Astfelu e romanulu! si romanu sum eu, Si sub jugulu barbaru nu-mi plecu capulu meu!» (Bolitintönu.)

Ascultati! acëst'a e lir'a romana; pare cä suna sub degetele unui Oratiu séu Dante! Ascultati! ocestia sunt bardii, sunt cãntarii nöstri! Unu Muresianu, Alessandri Bolintineanu, Sionu, Boliacu, Crestianu, Teutu, Alessandrescu, Baronzi, si altii. In tempulu blondu de primavéra, candu renasce natura, candu inverdiescu vaile, candu inflorescu arborii, e destulu se se incépa o filomela acunsu in umbrele tufelorü cãnteculu seu sunorü, si dũmbreve, cadri, paduri si campü re-

suna de concertulu paseriloru. Candu se desprimaverä si la noi dupa iern'a lunga de suferintie, incepü Vacarescu, si éca dupa densulu o pleiada intréga de bardii nationali, cantandu in concertu armoniösu, inaltiatoriu de anime!

Totu atate ingonie emininti, cari si reversä radiele gloriei peste tota romanimea; barbati, cari si-petrecu vietia in lucrari grele; i'folosulu culteire nationali; vor odihni ei asusi — in esernitate! —

Lucrarile loru jacu multu mai apröpe, de catu se fia de lipsa a indegetä mai detaiatu la ele. Sub influentia loru binefocatoria, — sub impresiunile loru dulci traimu si ne miscämu!

Daca aruncämu acum o privire de si fugitivä peste töta literatur'a ni creöce anim'a, de mandria, asomonandu p. e. *chronic'a* lui Urechia cu *Cronic'a* lui Sincäi; *ortografia* lui Stöicoi cu marile rezultate ale cercetariloru lui Cipariu, Psalmii lui Dositei cu maritiulu „Resunetu” alu lui Muresianu séu incantoriele *balade* ale lui Bolintineanu, séu cu dragalasiiele doine ale lui Alessandri! Odiniöra eramu noi invetiaceii altor'a, acum mai potu invetiä si altii ceva de la noi. —

«De n'a peritu romanulu, candu nu vedea lumina» cum se se téma de perire acum, candu i lucescu atate stele pe orisonu?! Mandri de acestu resul-

tatu imposante, ce-lu potemu aretä in tempu atatu de scurtu, in man'a tutororü pedecelorü, ce ne stetera in cale, cu frunte deschisa potemu provocä pe dusmanii nostri, caror'a li place a ne acusa de nesciintia, si a ne stigmatisë de massa cruda: „Tolle et lege!” Luati si cettiti cartile nöstre!

VII.

Din aceste insirate pana aci, desü numai pe scurtu si asiä dicendu ca prin trécatu, v'ati potutu convinge, Dloru! cä avemu si noi literatura, si inca ce literatura! Insemnate prin anticitatea sa, remarcabile prin estinsiunea sa, si dëmna de oonsideratu prin prestantia sa! —

Ce nu avemu, ce ni lipsesce dar?!

Nu avemu, ni lipsesce, Dloru! unu *panteonu*, unde atletii adormiti ai literaturëi nöstre se-si afle reconosciintia si renumerarea meritata; si langa tipurile loru se vedemu stralucindu acolo si iconelö atletilorü, cari sunt in vietia si lucra inca, ca vödiendu esemplele loru marätie, se ne invetiämu a ne iubü limb'a, a lucrä si noi in sfer'a nöstra cu insuffetire si resemnatiune pentru caus'a nationala! —

Ce nu avemu, ce ni lipsesce?! Nu avemu, ni lipsesce unu Plutarcu, care cu pen'a sa agera se revöce la vietia pre eroii tempurilorü trecute, pre fidelii literatori

ai literaturëi nöstre, ca se nu fimu siliti a suspinä despre bravii nostri, cu poctulu latinu: „*Illacrimabiles urgentur, ignotique longa nocte!*” Éra celoru vii se le dec tributulu, ce li competesce; punendu vietia loru de modelu generatiunii surescunde! —

Ce nu avemu, ce ni lipsesce?!

Nu avemu, ni lipsesce Dloru! o *istoria a literaturëi nationali!* Sub acëst'a nu voui se intielegu o simpla inregistrare a cartilorü romane, esite la lumina de 3—4 secle inööce; ci unu *opu criticu*, care se areto pe reprezentantii diversolorü periöde literarie pana la tempulu celu mai nou atatu dupa cursulu vietii si activitate loru, catu si in analisulu lucrariloru loru mai alese, mai caracterisatorie; se indegeteze la defepturile si insusirile frumöse ale scrieriloru loru; la acele, pentru de a le poté incungiurä; la aceste, pentru de a le poté imitä. — Cino se nu vöda, cä unu asemenea opu, suplinindu in catva editiunile sumarie ale scrietilorü mai vechi, de multe ori pré scumpe, si pentru ace'a neprocurabili, precum suplinindu si opurile scrietilorü mai noi, cari töte éra si nimene nu si le poté procurä, ar desierbi de unu *manualu* pré folositoriu publicului intru cunöccerea literaturëi, intru invetiarea limbei materne! (Va urmä.)

nuntulu cuprinsulu si rezultatulu desbaterilor de adi, nu aflu de lipsa, a amintit aia alt'a, de catu, ca inaltulu ministeriu recomanda, ce e dreptu, si unele potrivite adausuri seu intregiri la statutu, in interesulu institutului, in fondu seu esintia inse elu propune si pretinde o influentia si controla neindatinata in afacerile si drepturile insoiciei nostre.

In acesta privintia diu, ca avemu amul-tiamu prevedintiei, pentru ca ni trimise pre lamuritorulu si conducatorulu celu bunu si de-prinsu, care ni lumina din punctu in punctu, din firu in peru drepturile si detoriantele nostre si dreptulu si competintia regimuluu facia cu in-treprehinderile loiale si filantropice ale cetatia-niloru liberi, anume facia cu intreprehinderea nostra.

De dupa aceste lamuriri si dupa desbateri serioase si consciintioase se decise — cuprin-diendu sun'a tuturor conluselor in acestu obieptu la o lalata, ca — **Indreptarile seu completariile ce ni recomanda ministeriulu se primimu in statutu pentru folo-sulu institutului alunnealu, in catu le a-flaramu de bune si de lipsa, se le pri-minimu — nu pentru ca sunt ele de la mini-steriu, ci pentru ca le aflaramu bune si de lip-sa; ce se tiene inse de unele restringeri si complicari, dar anume de o controla si influen-tia preste mesura si fora totu temeiulu, ce pre-tinde inaltulu ministeriu ca se i-o staverimu prin statutu asupra afacerilor nostre, d. e. ca chiaru si in siedintiele ordinare ale comitetu-lui aminstrativu se fie reprezentatu regimulu prin unu comisariau politicu, etc. etc. contra acestora se facemu o umilita si motivata reprezentatiune si se rogamu pre mini-steriu, ca se se multumescu cu atat'a in-fluentia si astu felu de controla, cata si-a rezervatu facia cu asemenea intreprehinderi regimule absolutistice de mai nainte, — si — se nu ni ingreuneze organismulu, lu-crarea si esistintia prin restringeri si cautele fora nice o lipsa si nici unu te-meiu.**

Aci nu pota a nu atinge, ca adunarea intraga si fora exceptiune a fostu neplacutu surprinsa si forte superata prin esperintia ce o faacu, cumca regimulu ungurescu, ce se numesce parlamentariu si liberalu, facia cu noi si cu intreprehinderea nostra cea atatu de nobile si filantropica, nu s'a potutu aredicu nici macar pan' la libera-lismulu guverneloru absolute de mai nainte! — si deca sta definitiunea, ce ni-o dede la acesta ocaziune Magn. Sa dlu presiedinte Babesiu, ca — regimulu absolutu privesec pre totu insulu in statutu de minorenu, adeca pre toti locutorii patriei de — copii mici, supusi in toto controlu si conducerei sale; era regimulu liberalu si constitutiunalau privesec pre totu fi-ulu patriei, ajunsu la vrest'a legale, de cetatiamu liberu si-lu lasa, se se conduca si contro-leze elu senguru pre sine — nu devino pre facia in conflictu cu legile tieriei, — deca diu sta acesta splicatiune, apoi — diu din preten-siunile ministeriulu ungurescu facia cu noi — nu sci cu cine va cuteza a-lu privi de mai libera-lu si constitutiunala de catu au fostu cele ab-solutistice de mai nainte.

Speramu totusi cu totiu rezultatu mai bunu, tractare mai liberala dupa reprezentatiu-nea nostra.

Afara de acestu obieptu principalu, in a-dunarea generala de adi s'a alesu comitetu prov-nou, seu mai apriatu dicendu s'a realesu celu de pan' acum, sub presiedintia reverendisimu-lui protopopu Mel. Dreghicu, intarindu-se inca cu vre-o cinc membru noiu. In fine s'a dechiaratu condolentia cea mai profunda pen-tru perderea unuia dintre faptorii de frunte ai intreprehinderi nostre, a fie-iertatului pre ge-nialu si neobositu teneru Ionu Iovitia, si apoi facendu-se dispusetiunile necesare pentru au-tenticarea protocolului si subscrierea statutelor rectificata, adunarea generala s'a incheiatu prin o cuventare plina de insufletire a dlui pre-siedinte.

De sub Magura Simleului 24/10 1867

(— a) Dnulu (M—u) de langa Somesiu acatiendu-se de capetulu correspondintiei mele de datulu 15/9 a. e. cu o cutezane caracteristica, se suia pe amvonulu intieleptiunei si auctoritatii sale si dupa ce inproscu in laturi scriindu ce nime nu le a disu si tot acele refragandu-le, da cu sagetile malitiei si calumniei scote din

armariulu abundante a daie in capulu scrietori-ului a celor orduri, si facendu pe proceptoru si judecatoriu ii spune ordina cu inaintea lui si cei de o farina cu elu trece de calumnia-toriu. —

Dnulu (M—u) se incerca a deminti ac'ea ce a scrisu (— a) si dupace se face a cred-cumca elu „a adausu adeveralu la cunoscentia on. publicu intota puritatea sa cu asi' opini-nea publica se judece fara crutiace ce felu de omu pote fi auctorulu acelei correspondintie? su suia pe catredra si invescandu unu aeru mibe-riusu amazoia sentintia cumu ai dice urbi etor-bi, mandru fiindu cu dlui i a succesa a demasca adeveralu si a tranti pe acelu corespondinte in abisulu malitiei si calumniei! —

Nu sci cu cine amu de treba, daru nici amu lipsa dupa ce cu persone nu vreu se facu nemica; inse daca e dreptu ca: „stilulu e omulu“, dnulu M—u pote fi convinsu cumca pentru descoperirea adeveralu seu inainta on. publicu nu si va fi castigandu pre mam lauru! —

Daca dnulu M—u se tienea strinsu de a-ce'a ce dice cam in inceputulu refrangeri sale cu o inima si cu o gura, cumca adeca va lasa judecat'a a supra scrietoriuluu acelora s're opi-niunei publice, — si nu se facea singuru jude-catoriu cu o temeritate nepusa, atunci eu nici ca faceamu vre o observare la refrangerea sa-le; — dupa ce inse d. M—u judeca si condema-na, fie-mi iertata si mie a-mi face observari-mele. Nu voi fi lungu, nici me voi foloa de espresiuni de a dlui M—u, acelu nu documen-teta alta de catu paupertatea scrietoriuluu; le voi lasa aceste pentru armariulu sa-le casi nice-producte si arme demne de auctoru; nici amu de cugota a analisu correspondintia intraga dupa ce acelu mare parte trateza despre lucrari ce eu nici le-am disu nici le-amu scrisu. —

M—u dupa ce citeza din corespondintia amintita pasagiulu din urma a caruia numai cele doue s're capetu se reducu la Ilustritatea Sa d. Eppu Vanciu, si dupa ce da o tiara de sboru fantasiei facia cu aceli cari — pote ca dsa — sunt pururea cu nationalitatea in gura, dar a careia insemnetate nu o pricepu asi' ca dsa, — trece la cerculariulu din 15 aug. a. c. nrulu 1979 la care dice ca me provocu si „prin care se urgira (?) protopopii ca fara amanare se pre-gatescu prospectulu sumariu (Sommaire Atnezet) de spre scolele poporale din protopopiatele con-crodiute fie carui, totu cu acelu cerculariu li s'a trimisu prospectulu amintitu in limb'a, — e de insemnatu inse ca prospectele d'ise s'ntu trimise la v. ordinariatu inca de pre tempurile fostei Locutientia c. r. a ungariiei, tiparite in lim-b'a magiara, era a se tipari acele de nou in limb'a romana, aru fi causatu spese care debtia se le suporte clerulu diecesanu, care de altmin-trea e cunoscutu ca afara de acea are de a se lupta cu destule neajunse; era a insarcina traducerea capitelor din prospectele amintite in limb'a romana oficiulu diecesanu de o partenu se pote potfi (?) neavendu spese (?) ma nici nu avea autorizare (o gacisi!), de unde se vede ca corespondintele are putina idea despre ducerea agendeloru oficiose — — — si mai la vale „Afara de acea in cerculariulu amintitu, pre care anume mi li am procuratu de la unulu din protopopi, care mi-e amicu personalu, nu se dice nicairu, cu atat'a mai putinu se demanda ca rubricile se se imple in limb'a magiara — — — inse d. corespondinte pote nici nu a ve-diutu — pote! — prespectele amintite, nici s'a nisuitu a si castigu cunoscentia despre ele (ca dnulu de langa Somesiu) caici la acea intem-plare ar fi venitu la acea convingere oain prosp-ectele de sub intrebare nu era de a se scrie nici in limb'a cea magiara, nici in cea romana, ci singuru de a se umple rubricile cu nescari nu-meri arabici.“ — (Va urma.)

Economia.

Fergulu de Viena.

Pretiurile negotieloru sunt:

centenariulu (marge, mage)

Bumbaculu Egiptianu	85 fl.	90 fl.
„ Nordamer. middl.	65	67.50
„ Grecescu	55	60
„ Levantinu I.	40	50
„ Persianu	38	42
„ Ostind. Dhol. fair	47	50.50
„ „ midd. fair	45	47.50
Canep'a de Apatin	19.75	22.50

„ „ Itali'a, curatite faine	65	80 fl.
„ „ midlocia	50	60
„ „ Poloni'a naturala	20.50	23.50
„ „ curatita	25	34.50
Inulu natural de Polonia	20.50	23.50
„ Moravia natural	27	37.50
Mierca de Ungari'a naturala	20.50	22
„ Banatu alba	—	—
„ Ungari'a galbena	20.50	22
Bementi'a de trifoiu din Stiria	—	—
„ cea rosia curatita	27.50	28.50
„ lucerna italiana	28.50	29.50
„ „ francésca	—	—
„ „ ungresca	27.00	27.50
„ curatita	28.50	30
Talp'a lucrata (Pfundleder	—	—
„ prim.)	100	105
„ „ (Corametti)	92	96
Pelea de bou, uda cu corne,	—	—
„ cea din Poloni'a de	23—25	—
„ din Ungari'a de	27—28	—
„ „ „ uscata cent.	58—60	fl.
„ vaca	59	62
„ vitielu	—	—
„ fora capetine	138	143
„ cu capetine	121	125
„ din Poloni'a cu cap.	97	104
Cleul pentru templari celu negru	16	17
„ „ „ celu brunetu	24	25
„ „ „ celu galben.	26	27
Oleulu de inu	32.75	33.75
„ „ rapitia (rafinatu)	—	—
„ „ terpentinu galitanu	15	16.50
„ „ rusescu	15	16
„ „ austriacu	19.50	20.50
Colofoni.	7 1/4	7 1/2
Smola negra	5 3/4	6 1/2
Unsorea de cenusia din Iliri'a	19	19.50
„ „ Ungaria (alba)	17.25	17.75
„ „ „ (albastra)	14.50	15.25
Rapiti'a din Banatu, metiulu	—	—
„ austriacu	5.87	6
Perulu de capra din Romani'a	27 fl.	29 fl.
Lan'a de oie, cea de ierna	100	105
„ „ „ vera	90	95
„ mielu (fina)	170	180
„ oie din Transilvani'a	105	—
„ „ „ Brail'a, Jalomiti'a	78	—
„ „ „ Romani'a mare	76	—
„ „ „ mica	68	70
„ tabaci (Gärber) din	—	—
„ Romani'a	62	64
„ oie din Banatu, cea	—	—
„ comuna, grósa	55	58
„ oie din Banatu tigai'a	70	72
„ vera din Besarabi'a	—	—
Unsorea de porcu	41.50	43
Slanin'a afumata (loco)	43	44.50
Cer'a din Banatu si din Un-gari'a, cea galbena	123	125
„ cea nalbita	150	160
Prunele uscate, din 1865	15	15.50
Zaharulu Raffinade	31.50	32
„ Melis	30	31
„ Lompen	28.75	29.50
Gravulu din Banatu 89 X metiul	6.60	cr.
Ordinulu	72	—
Ovesulu din Ungar.	42	2.00
Seulu de oie din Romania	—	—
Coltiani (Knoppert) I. din 1866	17.00	17.50
„ „ II. „ 1866	16.00	16.50
Dirdie (Trentie) Unguresci, albe	10.25	11.00
„ „ „ jumatate albe	8.25	8.75
„ „ „ obele	6.25	6.50
„ „ „ ordinare	5.25	5.75

83—867.

Concursu.

Pentru definitiv'a deplinire a statiuniloru invetiatoresci in protopresviteratulu Meziadului: 1. Meziad, impreunatu cu salariu de 105 fl. v. a. 4 cubele de grau, 4 cubele de cucurudiu, 6 stangeni de lemne. 2. Cresui'a, 66 fl. v. a. 6 cubele de grau, 8 cubele cucurudiu, 1/2 cubulu fasula, 100 portiuni de fenu, 100 fuidore, 6 X lumini, 6 stangeni de lemne. — 3. Sibisiu, 115 fl. 50 cr. v. a. 8 cubule grau, 5 1/4 cubule de cucurudiu, 1 cubulu de fasule, 240 portiuni de fenu, 240 portiuni de paie, 240 fuidore, 14 X lumini, 13 1/4 stangeni de lemne. —

Doritorii de a ocupa vre una dintre aceste statiuni invetiatoresci, vor ave recursurile loru cu atestatele necesare, indecursulu a loru 4 septamani de la prima publicatiune Ven. Con-sistoriu Aradanu adresate, a le transpune suscri-sului in Baiti'a. — Baiti'a, (Rézbánya) 16—28 optovrie 1867. Petru Sabe m. p. Protopresviterulu Meziadului, inspectoru districtuale de scole. (1—3)

Concursu.

Pentru Statiunea invetiatoresca din: Nad-lacu (class'a inferioara) in Comitatulu Ciana-dului, si din. H. M. Vasiarheliu in Comitatulu Cion gradului se esorie Concursu pana 1 novembre st. v. a. c. Salariulu pentru invetiatoriulu din Nadlacu e 240 fl. v. a. era pentru Vasiarheliu 400 fl. v. a. — la Vasiarheliu se cere se scie invetiatoriulu si limba serbésca.

Doritorii de a ocupa statiunile acestea au de a trimite la subscriulu recursurile loru instruate cu documintele cerute, si adresate catra P. O. Consistoriu din Aradu. Aradu 11 octobre 1867. Ioan Ratiu m. p. Protopopu si distr. inspect. scol. (2—3)

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci Toplicza-Carandu din Protopopiatulu Beliului, cu salariu de 50 fl. v. a. 6 cubule de grau, si 6 de cucurudiu 8 magi de fenu, si 8 stangeni de lemne. Cei ce ar voi se ocupa statiunea acosta au de a-si trimite recursele loru adresate V. Consistoriu Diecesanu Aradanu, mai sus pana in 7/19 noem. subscriului in T. Carandu. Carandu 10 octobre 1867. Iosifu Marchisiu, m. p. protop. Beliului si insp. distr. de scole. (2—3)

Esemplare complete de la incepu-tulu acestui patrariu de anu mai a-vemu la despusetiune. Redactiunea.

Cursurile din 4 nov. 1867 n. sér'a.

(dupa aratare oficiate.)

	bani	marf.
Imprumutetele de statu:		
Cele cu 5% in val. austr.	52.75	52.90
„ „ contributiunall	56.70	56.90
„ „ noue in argint	87.26	87.60
Cele in argint d. 1865 (in 500 francoi)	78	78.50
Cele nationali cu 5% (jan.)	65.10	65.30
„ metalice cu 5%	56.40	56.60
„ „ maiu—nov.	58.10	58.30
„ „ 4 1/2%	49.75	50.25
„ „ 4%	44	44.50
„ „ 3%	33.25	33.75
Efecte de loteria:		
Sortile de stat din 1864	74.60	74.80
„ „ „ 1860/5 in cele intregi	81.70	81.90
„ „ „ 1/2 separata	89	89.50
„ „ 4% din 1864	72.50	73.75
„ „ din 1839, 1/4	141.50	142
„ bancul de credit	126	126.50
„ societ. vapor. dunarena cu 4%	85.50	86.50
„ imprum. princip. Eszterházy à 40 fl.	100	101
„ „ Salm à 29	29	29.50
„ cont. Palfy à 21	21.76	22.25
„ princ. Clary à 24	24	26
„ cont. St. Genois à 23	23	23.50
„ princ. Windischgrätz à 20	18	19
„ cont. Waldstein à 18	18.50	19.50
„ „ Keglévich à 10	12	12.50
Obligatiuni desarscinatote de pamentu:		
Cele din Ungaria	69	69.50
„ Banatul tem.	67.76	68.25
„ Bucovina	64.25	65
„ Transilvania	63.75	64.25
Actiuni:		
A bancel nationali	676	680
„ de credit	175.60	176.90
„ scout	606	608
„ anglo-austriace	104.75	106
A societatei vapor. dunar.	470	472
„ Lloydulu	170	172.25
A drumulu ferat de nord.	172.70	173
„ „ stat	232.70	233.20
„ „ „ apus (Elisabeth)	138	138.50
„ „ sud	168	168.50
„ „ langa Tisza	147	147
„ „ „ Lemberg-Czernowitz	172	172.50
Bani:		
Galbenii imperatesci	5.96	5.96
Napoleondori	9.97	9.98
Friedrichsd'ori	10.25	10.35
Suverenii engl.	12.48	12.62
Imperialii rusesci	10.10	10.35
Argentulu	122	122.50